

Teema: „Suhtlemine võrgustikes“

Sihtrühm: 5.- 6. Klass

Aeg: 45 minutit

Tunni teemad:

- Privaatsus ja sõbralik suhtlemine võrgustikes
- Kiusamine ja küberkiusamine
- Internetisõbrad ja esmased turvareeglid

Ülevaade teemadest.

Privaatsus on äärmiselt keeruline ja individuaalne – tunne, mille osas on väga raske detailides kokku leppida. Tihti on õpilastel kodust kaasa antud teadmine, et „isiklike asju“ võõrastega ei arutata vms. Kahjuks on jäänud „isiklused asjad“ seejuures lahti rääkimata. See, et inimeste privaatsustunne erineb on samuti õpilasele tihti üllatuseks, sest teisele peegeldatakse ikka omi tundeid ja väärtusi ning sellest kõrvalekaldeid peetakse ebanormaalseks. Privaatsuse riive toimub tihti ka sellest lähtuvalt, et sõbrannale usaldatakse midagi, mille levimist kindlasti ei soovita, kuid soov rääkida kellelegi siiski on. Sellised sõbrannade lood aga tihti lõppevad pettumusega, sest teine osapool teades sinu saladust levitab seda ja tihti soovides isegi südamest head (aga mitte alati).

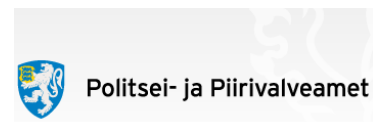
Kiusamine on olnud alati ja jääb osaks inimeseks saamise osaks ilmselt. Tänapäevane koolikiusamine saab tihti jätku arvuti ja telefonivahendusel. Üks suuremaid erinevusi küberkiusamise ja tavalise koolikiusamise vahel ongi see, et kiusaja tuleb sisuliselt ohvrile mööda virtuaalseid kanaleid järgi kohta, kus laps peaks teoreetiliselt ennast kõige turvalisemalt tundma – lapse koju. Samuti on virtuaalmaailmas kiusamine olemas ka siis kui kiusatav seda otseselt ei jälgi, kuid on teadlik veebis toimuvast.

Teine oluline erinevus tavakiusamisest on see, et oma teo tagajärge näha ajalise viivitusega. Sellest tulenevalt ei tajuta kiusamise mõju kiusatavale ning loomulikud pidurdusmehhanismid kiusamises ei tööta. On palju olulisem seetõttu laste teadlikkust teo tagajärgede lahti mõtestamisel tõsta ning vähem saab loota nende loomulikule oskusele sellest aru saada

Noored suhtlevad veebis järjest rohkem ning nende jaoks puudub tihti teatud mõttes vahe veebi ja tava-suhtlemise vahel, kuid siiski on võimalik näha teatavaid erisusi. Valdavalt ollakse valmis veebis väljendustes kasutama rohkem vulgaarsusi ja äärmuslikku kõnepruuki, kui pärismaailmas. Samuti tuntakse arvuti taga tihti võltsi turvatunnet seoses sellega, et ennast ei ole justkui välja antud ning arvuti või nutitelefoni varustatakse mitmete maagiliste omadustega, mida neil ei ole. Need seadmed ei ole loodud inimesele privaatsust tagama vaid eelkõige inimese kõikvõimalikke eluvaldkondi teistega jagama. Need seadmed on sotsiaalsesse võrgustikku kaasamiseks, mitte sellest eemale peletamiseks. Seega ollakse oma tehnoloogiliste abivahenditega rohkem nähtaval, kui usutakse.

Kaasrahastatud
Euroopa Komisjoni poolt

EESMÄRK:

- Õpilane mõistab, et sattudes suhtlema võõraga, peab ta olema eriti ettevaatlik. Õpilane teab, et meelitused ja kingitused varjavad tihti suhtluspartneri ebatervet huvi tema vastu. Säärase suhtluspartneri korral pöördub ta kohe usaldusväärse täiskasvanu poole
- Õpilane mõistab küberkiasamise olemust, sellega kokkupuutel aga teavitab koheselt usaldusväärset täiskasvanut Õpilane teab, et tal on õigus keelata end jäädvustada fotodele või videotele
- Teab, kust abi saab (abiliini politsei, kool, kodu – kellel mis roll)
- Õpilane oskab esitada raportit suhtlusõrgustikest sobimatu teabe (esmajoones piltide ja videote) eemaldamiseks – Hotline. Vajadusel palub täiskasvanu abi ja/või helistab lasteabi telefonile - Helpline

Tegevus	Aeg
Sissejuhatus Kiire tutvustus sellest, et me kõik peame mingeid asju „isiklikeks“, millest teistega ei räägita. Kas teile tundub, et kõik saavad sellest aru? Kas sa oled kokku puutunud sellega, et kellegi piinlik saladus lobisetakse välja?	3 minutit
Tee läbi harjutus lk 9 http://www.targaltinternetis.ee/wp-content/uploads/2011/01/Targalt-internetis_%C3%B5ppematerjalid.pdf Selle asemel, et teha lihtsalt hääletus lase teha privaatsus tsoonid: <ul style="list-style-type: none"> - Isiklik, ainult mina tean - Lähedased, pere ja väga head sõbrad teavad - Tuttavad teavad - Kõik teavad Iga loetelus (võib-olla oleks mõistlik uus list teha?) olnud info kohta märgitagu kriips tsooni, kuhu see info sobib. Vajadusel täiendage loetelu või võtke sealt midagi ära. Kokkuvõtte tehke tsoonide kaupa, et oleks näha kui palju eri tsoonid skoorisid.	15 minutit
Ajakirjanduslik sild. Mis juhtub, kui nüüd mingi info levib sellest ühest sisemisest tsoonist väljapoole. Millised on need ohud? Jõudke välja kiusamiseni.	2-3 minutit
Vali välja kiusamisega seotud näited ja vii läbi harjutus lk 15 http://www.targaltinternetis.ee/wp-content/uploads/2011/01/Targalt-internetis_%C3%B5ppematerjalid.pdf	15 minutit
Etikett - elik eelnevast peaks selguma, et me ei oska ennustada hästi kuidas tunneb end keegi teine. Me ei suuda olla tema asemel ning seetõttu ongi välja mõeldud käitumisreeglid, ehk etikett. See veidrus tagab, et me alustame suhtlemist võimalikult viisil, kus me teineteist ei solva ning lahkume sõpradena. Etiketist kinni pidamine on seda vähem tähtis, mida paremini sa suhtluspartnerit tunnend, kuid veebis võõraga tasub alati hoida distantsi ja samas suhelda viisakalt.	5 minutit
Kokkuvõtvalt soovitus selle kohta, kust leiab infot, kuhu pöörduda muredega.	5 minutit

Kaasrahastatud
Euroopa Komisjoni poolt

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Pakett 4A:

- Kasutajakonto loomine, turvalisus ja varikontod
- Raporti esitamine ja taustauuringu tegemine
- Tasulised teenused (helinad jm), videote ja piltide laadimine
- Õpilane oskab suhtlusportaale kasutada, kuid ei unusta internetisõpradega suhtlemisel viisakust ega kriitilist meelt
- Õpilane mõistab, et kogu internetis avalikustatud teave jääb sinna alaliseks ja on soovijatele kättesaadav

Ülevaade teemadest.

Kuuluvustunne ajab teismelised tegema asju, mida täiskasvanutena muigega meenutatakse. Mõne aasta tagune Rate.ee vaimustus on tänaseks asendunud facebooki, twitteri jt. Ma olen seal, kus on mu sõbrad või kus on need, keda ma sõbraks soovin. Sotsiaalne võrgustumine on aidanud inimkonnal olla edukas läbi aastatuhandete ning on kindlasti abiks ka tänapäeva noortele.

Sotsiaalsete võrgustikega liitumine on tavaliselt tingitud isiklikust huvist seoses teistega, kuid alati tasub mõelda, et mis on teiste huvi seoses minuga. Suvalises võrgustikus on võimalus, et sinuni jõuab sõbrasoov, mida sa ei soovinud. Selliste soovidega kaasneb uuringute kohaselt ka paras stress – mõte sellest, miks ma selle sain ja kas ma peaksin siiski uurima, kes ta on ei lähe ilma jälge jätmata mööda.

Noored inimesed tuleb suunata taustauuringut tegema oma potentsiaalsete „sõprade“ kohta. See milline on sõbra digitaalne jalajälg annab aimu sellest, kellega sul tuleb tegemist. Samuti pead ise olema teadlik oma jalajäljest ning parem on seda ise juhtida, kui oodata, et teised seda sinu eest teevad.

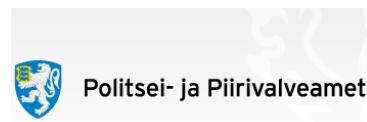
Taustauuringut tuleb teha lisaks inimestele ka teenustele ning selles kurjas maailmas oled sa ise enda parim kaitsja. Paljude teenustega liitumisel on reklaamides suurel „tasuta“ ja kuskil väga väikselt „mis tegelikult siiski selle reklaami kinni maksab“. Tuleb alati eelnevalt selgeks teha, millega see teenus raha teenib ning kuidas selle kasutamisel teiste kogemused on olnud.

TULEMUSED:

- Õpilane teab, et tal on õigus keelata end jäädvustada fotodele või videotele
- Teab, kust abi saab (abiliini politsei, kool, kodu – kellel mis roll)
- Õpilane oskab esitada raportit suhtlusvõrgustikest sobimatu teabe (esmajoones piltide ja videote) eemaldamiseks – Hotline. Vajadusel palub täiskasvanu abi ja/või helistab lasteabi telefonile - Helpline

Kaasrahastatud
Euroopa Komisjoni poolt

- Õpilane mõistab küberkiusamise olemust, sellega kokkupuutel aga teavitab koheselt usaldusväärset täiskasvanut

Tegevus	Aeg
Sissejuhatus Mis on sotsiaalsõrgustik? Näidake, kuidas meie igapäevane elu juba koostatakse alates võrgustumisel püsinud – tooge endale sobivaid näiteid ajaloost selle kinnitamiseks.	3 minutit
Leidke sotsiaalsõrgustikke, millesse õpilased kuuluvad. Kirjutage tahvlile välja nii füüsilises kui ka virtuaalses maailmas sõrgustikke. Püüdke kiiresti saada ka sõrgustikesse kuulumise põhjused teada – elik mis neis head on?	10 minutit
Taustainfo kogumine ja selle kasutamine....?	
Vaadeke koos Rõhitseja multikas http://et.sheeplive.eu/ laske õpilastel	

Kaasrahastatud
Euroopa Komisjoni poolt

Lastekaitse Liit
Estonian Union for Child Welfare

Politsei- ja Piirivalveamet